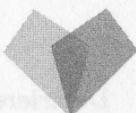

LEV TOLSTOI
ANNA
KARENINA

*

TRADUCERE DIN LIMBA RUSĂ
ANCA IRINA IONESCU

I

Toate familiile fericite seamănă între ele, fiecare familie nefericită este nefericită în felul ei.

În casa familiei Oblonski totul era întors cu susul în jos. Soția aflase că soțul avea o relație cu fosta lor guvernantă francoză și îi declarase că nu mai poate trăi sub același acoperiș cu el. Situația dura aşa de trei zile, și nu numai cei doi soți sufereau din cauza ei, ci și ceilalți membri ai familiei, ba chiar și servitorii. Toți membrii familiei și servitorii aveau sentimentul că traiul lor împreună n-are rost și că până și într-un han unde se adună întâmplător, oamenii sunt mai legați între ei decât membrii familiei și slujitorii celor doi soți Oblonski. Soția nu ieșea din camerele ei, soțul lipsea de trei zile de acasă. Copiii alergau ca bezmetici prin toată casa. Englezoaica se certase cu intendenta și îi scrisese unei prietene rugând-o să-i caute alt loc; bucătarul plecase de tot cu o zi înainte, chiar în timpul prânzului; bucătăreasă care gătea pentru slugi și vizitul ceruseră socoteala.

A treia zi după ceartă, prințul Stepan Arkadici Oblonski – Stiva, cum i se spunea în societate – se trezi la ora obișnuită, adică opt dimineață, nu în dormitorul nevestei, ci în birou, pe canapeaua de marochin. Își răsuci trupul greoi și îngrijit pe arcurile divanului ca și când ar fi vrut să adoarmă din nou pentru mult timp, strânse puternic perna în brațe și își lipi obrazul de ea; dar dintr-odată sări în picioare, se ridică pe divan în capul oaselor și deschise ochii.

„Da, da, cum a fost?“ se gândi el, amintindu-și ce visase. „Da, cum era? A, da! Alabin dădea un prânz la Darmstadt; ba nu, nu la Darmstadt, era un nume american. Da, dar se făcea că Darmstadt e în America. Da, Alabin dădea un prânz pe mese de sticlă, da, și mesele cântau «Il mio tesoro»¹. Nu, nu «Il mio tesoro». Altceva mai bun, și erau niște carafe miciute care erau femei“, își aminti el.

Ochii lui Stepan Arkadici sclipiră vesel, și el căzu pe gânduri, zâmbind. „Da, era bine, era tare bine. Erau și alte lucruri excelente acolo, dar nu le poți rosti în cuvinte și nu ai cum să le descrii când ești treaz.“ Și, observând o geană de lumină care se furișa pe la marginea draperiei de postav, își dădu repede picioarele jos pe de canapea, căutând pe pipăite papucii tiviți cu marochin auriu pe care îi brodase soția lui (cadou de la ea anul trecut, de ziua lui de naștere) și, după obiceiul vechi de nouă ani, întinse mâna, fără să se scoale, spre locul unde, în dormitor, îi atârna halatul. Și dintr-odată își aminti cum și de ce doarme nu în dormitorul soției, ci în birou; zâmbetul îi disparea de pe chip și fruntea i se încruntă.

„Of, of, of!“ gemu el, amintindu-și tot ce se întâmplase. Și în mintea lui reapărură toate amănuntele certei cu nevasta, situația lui fără ieșire și sentimentul proprietiei vinovății, care îl chinuia cel mai rău.

„Da! N-o să mă ierte și nu poate să mă ierte. Și cel mai groaznic e că toată vina e numai a mea, dar eu nu sunt vinovat. Tocmai asta e drama“, își spunea el. „Of, of, of!“ mormăia disperat, amintindu-și cele mai cumplite impresii din timpul certei.

Cel mai neplăcut fusese primul minut, când se întorsese de la teatru, vesel și mulțumit, ținând în mâna o pară uriașă pentru soția lui, dar n-o găsise în salon; spre uimirea lui, n-o găsise nici în birou și, în cele din urmă, o descoperise în dormitor, ținând în mâna biletul nefericit care dezvăluia totul.

¹ „Comoara mea“ (în limba italiană în original), arie celebră din opera *Don Giovanni* de Mozart (n.tr.)

Dolly cea veșnic preocupată de griji și de treburi, femeia mărginită, cum o considera el, sedea neclintită cu bilețelul în mâna și se uita la el cu o privire încărcată de groază, de disperare și de mânie.

– Ce e asta? Asta? întreba ea, arătând spre biletel.

Și, când își amintea scena, aşa cum se petrece adesea, pe Stepan Arkadici îl chinuia nu întâmplarea ca atare, ci felul în care reacționase la cuvintele soției.

Se întâmplase cu el ceea ce li se întâmplă tuturor oamenilor când sunt surprinși pe neașteptate făcând ceva foarte rușinos. Nu reușise să-și compună o expresie potrivită situației în care se trezise dintr-o dată în fața soției, după ce vinovăția îi fusese dată în vileag. În loc să se prefacă jignit, să nege, să se justifice, să-și ceară iertare, ba chiar să rămână indiferent – orice ar fi fost mai bine decât ceea ce făcuse! –, pe față lui se așternuse dintr-o dată, absolut fără voia lui („un reflex al creierului“, își spuse Stepan Arkadici, care era pasionat de fiziolologie), zâmbetul lui obișnuit, blajin și tocmai de aceea prostesc.

Nu-și putea ierta acest zâmbet prostesc. Când îl văzuse cum zâmbeaște, Dolly se cutremurase ca străpunsă de o durere fizică și se dezlănțuise, cu patima ei obișnuită, într-un torrent de cuvinte aspre, după care ieșise în fugă din încăpere. Din acel moment nu mai voise să-și vadă soțul.

„Și de vină e numai zâmbetul ăla idiot“, își spunea Stepan Arkadici. „Dar ce să fac? Ce să fac?“ se întreba el disperat și nu găsea răspuns.

II

Stepan Arkadici era un om corect față de el însuși. Nu se putea amăgi și nici nu putea să-și dea asigurări sieși că îi pare rău de fapta lui. Nu putea să se mai căiască acum de ceva ce regretase cu vreo șase ani în urmă, când își înșelase soția pentru prima dată. Nu se putea că de faptul că el, bărbat de treizeci și patru de ani, chipeș și iubăreț, nu era îndrăgostit de soția lui, mama celor cinci copii în viață și a altor doi morți și care era cu numai un an mai Tânără decât el. Îi părea rău numai că nu reușise să se ascundă mai bine de ea. Era însă conștient de dificultatea situației lui și îi părea rău de Dolly, de copiii și de el însuși. Poate că ar fi reușit să-și ascundă mai bine păcatele de soție dacă și-ar fi închipuit că vesteala aceasta o va zdruncina atât de tare. Nu reflectase niciodată lîmpede la această problemă, dar avusese impresia vagă că soția sa își dăduse seama de mult că nu-i e credincios și că se făcea că nu vede. Ba i se părea chiar că Dolly, istovită, îmbătrânită, o femeie care nu mai era frumoasă și nu se făcea remarcată prin nimic, simpluță, nimic altceva decât o bună mamă de familie, ar fi trebuit, dintr-un simț al dreptății, să fie îngăduitoare cu el. Dar se dovedise exact contrariul.

„Of, ce groaznic! Of, of, cumplit!“ își spunea întruna Stepan Arkadici și nu-i venea nimic altceva în minte. „Și ce bine era înainte, ce bine o duceam împreună! Dolly era mulțumită, era fericită cu copiii, eu n-o deranjam cu nimic, o lăsam să-și vadă de copii, de gospodărie, aşa cum voia. E drept, nu-i

frumos că ea a fost guvernantă la noi în casă, nu-i frumos! E trivial și josnic să faci curte proprietiei guvernante. Dar ce guvernantă!“ (Își aminti viu ce ochi negri și jucăuși avea *m-lle* Roland și ce zâmbet...) „Și totuși, cât a fost la noi în casă, nu mi-am permis nimic. Și cel mai rău e că Dolly deja... Parcă-i un făcut! Of, of, of! Ei, dar ce, ce să fac?“

Nu exista nici un răspuns, decât acela general pe care îl dă viața celor mai complexe probleme, imposibil de rezolvat: trebuie să trăiești cu gândul la nevoile zilnice, adică să te cufunzi în uitare. Să se cufunde în somn, ca să uite, nu mai putea, cel puțin până la căderea nopții; nu se putea întoarce la muzica pe care o cântau carafele-femei. Nu-i rămânea decât să caute uitarea în somnul vieții.

„O să mai vedem“, își spuse Stepan Arkadici, se ridică în picioare, își puse halatul cenușiu cu căptușeală de mătase albastră, înnodă ciucurii cordonului și, trăgând zdravăn aer în pieptul lat, se apropiе de fereastră cu pasul vioi al picioarelor lui cu vârfurile depărtate, care îi purtau cu ușurință trupul masiv, ridică storurile și sună energetic. La auzul soneriei, bătrânum lui prieten, valetul Matvei, intră imediat aducându-i hainele, cizmele și o telegramă. În urma lui Matvei intră și bărbierul cu ustensilele lui.

– Au venit hârtii de la slujbă? întrebă Stepan Arkadici, luând telegrama și aşezându-se în fața oglinzii.

– Sunt pe masă, răsunse Matvei și îi aruncă stăpânlui o privire întrebătoare și plină de înțelegere. Așteptă puțin, apoi adăugă cu un zâmbet săret: A fost cineva din partea proprietarului birjei.

Stepan Arkadici nu răsunse nimic, mulțumindu-se să-și arunce ochii la Matvei în oglindă; după privirile care li se încrucișără în oglindă, se vedea că se înțeleg unul pe altul. Ochii lui Stepan Arkadici parcă întrebau: „De ce spui asta? Ce, nu știi?“

Matvei își băgă mâinile în buzunare, depărtă un picior și se uită la stăpânlul său în tacere, binevoitor, cu un zâmbet abia schițat.

LEV TOLSTOI
ANNA
KARENINA

**

TRADUCERE DIN LIMBA RUSĂ
ANCA IRINA IONESCU

LITERA®

I

Prințesa Ŝcerbațkaia considera că este imposibil să se facă nunta până în post, căci mai rămăseseră numai cinci săptămâni, și până atunci putea fi gata numai jumătate din trusou; dar nu putea să nu fie de acord și cu Levin, care spunea că după post ar putea să fie prea târziu, pentru că o mătușă bătrână a prințului Ŝcerbațki era foarte bolnavă și putea să se prăpădească curând, iar atunci doliul ar fi amânat și mai mult nunta. De aceea se hotărî să împartă trusoul în două părți, trusoul mare și cel mic, și consumți să se facă nunta până în post. Hotărâse să pregătească acum tot trusoul mic, iar pe cel mare să-l trimite după aceea, și se supără foarte tare pe Levin că nu putea nicicum să-i răspundă serios dacă e sau nu de acord. Acest aranjament era cu atât mai convenabil, cu cât tinerii urmau să plece îndată după cununie la țară, unde lucrurile din trusoul mare nu erau necesare.

Levin continua să fie în aceeași stare de exaltare în care i se părea că el și fericirea lui reprezintă unicul scop al universului și că acum nu trebuie să se gândească și să se îngrijească de nimic, pentru că ceilalți fac și vor face totul pentru el. Nu avea nici măcar planuri și obiective de viață pentru viitor; lăsa această decizie pe seama altora, știind că totul va fi minunat. Fratele lui, Serghei Ivanovici, Stepan Arkadici și prințesa îl dirigau și-i spuneau ce trebuie să facă. El era întru totul de acord cu tot ce i se propunea. Fratele împrumută bani în numele lui, prințesa îi sfătuia să plece din Moscova după cununie. Stepan

Respect Arkadici îi sfătuia să plece în străinătate. El era de acord cu tot. „Faceți ce vreți, dacă asta vă face plăcere. Eu sunt fericit, iar fericirea mea nu poate fi nici mai mare, nici mai mică, orice-ați face“, își zicea el. Când îi transmisse lui Kitty sfatul lui Stepan Arkadici să plece în străinătate, se miră foarte tare că ea nu fu de acord, ci avea anumite cerințe speciale în legătura cu viața lor viitoare. Știa că Levin are munca lui la țară și că îi place. După cum vedea Levin, Kitty nu numai că nu înțelegea această muncă, dar nici nu voia să-o înțeleagă, dar asta nu împiedica să consideră foarte importantă. Și de aceea știa că își vor avea casa la țară și voia să meargă nu în străinătate, unde n-aveau să locuiască, ci acolo unde avea să le fie casa. Această intenție exprimată foarte clar îl uimi pe Levin. Dar, cum lui îi era totuna, îl rugă imediat pe Stepan Arkadici, ca și când aceasta ar fi fost obligația lui, să se ducă la țară și să aranjeze acolo totul aşa cum știe el, cu gustul lui atât de rafinat.

– Dar ia ascultă, îl întrebă Stepan Arkadici pe Levin, după ce se întoarse din sat, unde aranjase totul pentru sosirea tinerilor, ai certificat de spovedanie?

– Nu. Și ce dacă?

– Fără asta nu te poți cununa.

– Vai, vai, vai! exclamă Levin. Dar cred că n-am mai postit de vreo nouă ani. Nici prin gând nu mi-a trecut.

– Bravo! spuse Stepan Arkadici râzând. Și mai zici de mine că sunt nihilist! Totuși, fără asta nu se poate. Trebuie să postești ca să te împărtășești.

– Dar când? Mai sunt numai patru zile!

Stepan Arkadici aranjă și asta. Și Levin începu să postească în vederea împărtășaniei. Pentru Levin, ca pentru orice om necredincios, dar care respectă în același timp credințele altor oameni, prezența și participarea la ceremoniile religioase erau foarte stânjenitoare. Iar acum, când era în această stare de spirit îmblânzită, receptivă la tot, cerința de a se preface îl apăsa aşa de greu, încât i se părea aproape imposibil de îndeplinit. Acum, când era în culmea fericirii și a extazului, trebuia fie să mintă, fie să comită un sacrilegiu. Nu se simțea în stare să facă

nici una, nici alta. Dar, oricât îl întrebă pe Stepan Arkadici dacă n-ar putea obține certificatul fără să meargă la slujbe, acesta ii spuse că e imposibil.

– Dar ce te costă – două zile? Și e un bătrânel înțelept și cum-secadă. O să-ți scoată dintele ăsta aşa de ușor, că nici n-ai să simți.

Participând la prima liturghie, Levin se strădui să-și împrospăteze amintirile din tinerețe despre puternicul sentiment religios pe care îl trăise între șaisprezece și șaptesprezece ani. Dar se convinse imediat că i-e absolut imposibil. Se strădui să privească totul ca pe un obicei găunos, fără nici o semnificație, aşa cum e și obiceiul de a face vizite; dar simți că nu poate face nici asta. Avea față de religie, la fel ca majoritatea contemporanilor lui, o atitudine foarte nedefinită. Nu putea să credă și în același timp nici nu era ferm convins că toate acestea sunt incorecte. Și de aceea, întrucât nu era în stare nici să credă în semnificația gestului pe care îl făcea, nici să-l privească indiferent, ca pe o formalitate, în tot timpul cât posta și merse la slujbă avu un sentiment de jenă și de rușine, pentru că făcea ceva ce nici el nu înțelegea și de aceea, aşa cum ii spunea vocea lăuntrică, ceva mincinos și urât.

În timpul slujbei fie asculta rugăciunile, încercând să le atribuie un sens care să nu contravină opiniilor lor, fie, simțind că nu le poate înțelege și trebuie să le condamne, se străduia să nu le asculte, își vedea de gândurile lui, de observații și de amintirile care i se perindau prin minte cu o vioiciune ieșită din comun în timp ce stătea degeaba în biserică.

Stătu la liturghie, la vecernie, la celealte ritualuri de seară, iar a doua zi, sculându-se mai devreme ca de obicei, fără să-și bea ceaiul, se prezenta la ora opt la biserică să asculte utrenia și să se spovedească.

În biserică nu era nimeni, în afara de un soldat cerșetor, două bătrâne și slujitorii bisericii.

Un diacon Tânăr, cu cele două jumătăți ale spinării lungi frumos conturate pe sub anteriul subțire, ii ieși imediat în întâmpinare, se apropiie de o măsuță de lângă perete și începu să-i citească din canoane. Pe măsură ce citea, mai ales atunci când

Respectându-se reciproc, repeta des și repede aceleași cuvinte: „Doamne miluiește!“, care sunau „Doamne lește, doamne lește!“, Levin simțea că gândirea îi este zăvorâtă și pecetluită și că acum nu trebuie să-o atingă și să-o zgândărească, ca să nu iasă vreo încurcătură; de aceea, stând în spatele diaconului, continua să se gândească la ale lui. „Mâna ei e uimitoare expresivă“, își spuse el, amintindu-și cum sătuseră cu o zi înainte la masa din colț. Nu aveau despre ce vorbi, cum se întâmplă aproape întotdeauna în această perioadă, iar ea își pusese mâna pe masă, o închidea și o deschidea și râdea privindu-i mișcările. Levin își aminti cum sărutase acea mâna și apoi examinase liniile care se desprindeau și se contopeau în palma ei roz. „Iarăși «lește»“, își zise el și-și făcu semnul crucii, se înclină și privi spinarea zveltă a diaconului care se pleca. „După aceea mi-a luat mâna și mi-a cercetat liniile din palmă.“ „Ai o palmă frumoasă“, spusese ea. Levin se uită la mâna sa și la mâna scurtă a diaconului. „Da, acum se va termina curând“, își zise el. „Ba nu, se pare că a luat-o de la început“, își spuse, ascultând rugăciunile. „Ba nu, se termină; uite că se apleacă până la pământ! Asta se face întotdeauna înainte de sfârșit.“

Luând pe nesimțite cu mâna pe sub manșeta de catifea hârtia de trei ruble, diaconul îi spuse că îl va trece în registru și, pășind vioi cu cizmele noi pe dalele bisericii pustii, intră în altar. Un minut mai târziu, scoase capul de acolo și-i făcu semn. Gândul zăvorât până atunci în capul lui Levin începu să se agite, dar el reuși să-l alunge. „O să se aranjeze cumva“, își spuse el și porni spre amvon. Urcă treptele și, întorcându-se spre dreapta, îl zări pe preot. Bătrânul preot, cu o barbă rară, pe jumătate albă, cu ochi blânzi și obosiți, stătea în picioare lângă analoghion și răsfoia un molitvetic. Se înclină ușor în fața lui Levin și începu să citească rugăciunile cu o voce obisnuită. Când termină, se aplecă până la pământ și se întoarse cu fața spre Levin.

– Aici Hristos este de față nevăzut, primind spovedania dumitale, spuse el, arătând spre crucea cu răstignirea. Crezi în tot ceea ce ne învață pe noi sfânta Biserică apostolică? continuă

Respect pentru autor și carte

preotul, întorcându-și privirile de la Levin și ascunzându-și mâinile sub patrafir.

– Mă îndoiesc, mă îndoiesc de tot, spuse Levin cu o voce care ii sună neplăcut și tăcu.

Preotul îl așteptă câteva secunde să vadă dacă mai spune ceva, apoi închise ochii și zise repede, rostind sunetul „o“ ca în regiunea Vladimir.

– Îndoielile țin de slăbiciunea omenească, dar noi trebuie să ne rugăm, pentru ca Dumnezeu cel milostiv să ne întărească. Ce păcate deosebite ai? adăugă el fără nici o pauză, ca și când s-ar fi străduit să nu piardă vremea.

– Păcatul meu principal este îndoiala. Mă îndoiesc de tot și mă aflu de cele mai multe ori în stare de îndoială.

– Îndoielile țin de slăbiciunea omenească, repetă preotul aceleași cuvinte. Dar de ce anume te îndoiești mai cu seamă?

– Mă îndoiesc de tot. Mă îndoiesc uneori chiar și de existența Domnului, spuse Levin fără să vrea și se îngrozi de necuvînță săvârșită.

Dar cuvintele lui nu păreau să fi făcut vreo impresie asupra preotului.

– Ce îndoieri pot exista cu privire la existența lui Dumnezeu? întrebă el repede, cu un zâmbet abia sesizabil.

Levin tăcea.

– Ce îndoială poți avea despre Creator când privești creația lui? continuă preotul repede, pe un ton obișnuit. Cine a împodobit cu aștri bolta cerească? Cine a îmbrăcat pământul în frumusețea lui? Cum se poate fără Creator? spuse el, privind întrebător la Levin.

Levin simțea că nu se cuvine să intre într-o dispută filosofică cu preotul și de aceea răspunse numai direct la întrebare:

– Nu știu.

– Nu știi? Atunci cum te îndoiești de faptul că Dumnezeu a creat totul? întrebă cu o nedumerire veselă preotul.

– Nu înțeleg nimic, spuse Levin roșind și simțind că rostește cuvinte prostești și care nici nu puteau să nu fie prostești într-o situație ca aceasta.